

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 3.7.2009
KOM(2009) 324 wersja ostateczna

BIAŁA KSIĘGA

**Modernizacja normalizacji technologii informacyjno-komunikacyjnych w UE. Droga
naprzód.**

BIAŁA KSIĘGA

Modernizacja normalizacji technologii informacyjno-komunikacyjnych w UE. Droga naprzód.

1. KU NOWOCZESNEJ POLITYCE NORMALIZACJI W DZIEDZINIE TECHNOLOGII INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNYCH

Technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK) są ważnym motorem konkurencyjności oraz stanowią jeden z kluczowych sektorów przemysłu XXI wieku. W roku 2007 wartość obrotów w branży TIK w Europie wyniosła 670 mld EUR, a pracowało w niej ponad 5 % ogółu zatrudnionych w UE. To, czego potrzebuje europejski sektor TIK, to odpowiednie warunki ramowe umożliwiające pełne wykorzystanie jego potencjału do realizacji celów wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Istotną rolę ma tu do odegrania normalizacja. Ponieważ technologie informacyjno-komunikacyjne znajdują zastosowanie we wszystkich sektorach gospodarki, skuteczna europejska polityka normalizacji TIK może sprzyjać przyspieszeniu absorpcji nowych technologii i zastosowań, przyczyniając się tym samym do wzrostu konkurencyjności całej gospodarki europejskiej.

Normalizacja opiera się na dobrowolnej współpracy między przemysłem, konsumentami, władzami publicznymi i innymi zainteresowanymi stronami, której celem jest opracowanie specyfikacji technicznych. Stosowanie norm w przemyśle służy zaspokojeniu potrzeb rynku – normy wspierają jego konkurencyjność, sprzyjają upowszechnianiu innowacyjnych rozwiązań, przyczyniają się do poprawy interoperacyjności. Władze publiczne powołują się na normy w prawodawstwie, różnych obszarach polityki oraz w sferze zamówień publicznych, dążąc do osiągnięcia celów społecznych z zakresu bezpieczeństwa, interoperacyjności, dostępności, ekologiczności itp. Podczas gdy w przemyśle stosowane mogą być dowolne normy, władze publiczne skłaniają się zdecydowanie ku normom opracowywanym w ramach procedur, które cechuje otwartość, przejrzystość i udział różnorodnych podmiotów, a nawet mają obowiązek stosowania takich właśnie norm. Powoływanie się na normy i stosowanie ich przez władze publiczne może przy tym sprzyjać wzrostowi konkurencyjności przemysłu i ułatwiać konkurencję, z korzyścią dla konsumentów.

Realizacja obecnej polityki UE w dziedzinie normalizacji¹ opiera się na pracach europejskich organizacji normalizacyjnych i ich współpracy z międzynarodowymi organizacjami normalizacyjnymi. Dzięki temu Komisja może zachęcać europejskie organizacje normalizacyjne do podejmowania konkretnych inicjatyw w dziedzinie normalizacji, a UE i państwa członkowskie – powoływać się na ustanowione przez te organizacje normy w prawodawstwie oraz w różnych obszarach polityki. Oprócz tego, aktualna podstawa prawna normalizacji TIK uwzględnia pewne charakterystyczne cechy tych technologii, takie jak potrzeba interoperacyjności, oraz dopuszcza pewną elastyczność w zakresie powoływania się na normy TIK w zamówieniach publicznych².

---

¹ Dz.U. L 204 z 21.7.1998, s. 37. Dyrektywą 98/34/WE skonsolidowano zmiany w dyrektywie Rady 83/189/EWG z dnia 28 marca 1983 r., a następnie została ona zmieniona dyrektywą 98/48/WE, rozszerzającą zakres o usługi społeczeństwa informacyjnego.

² Decyzja Rady 87/95/WE, Dz.U. L 36 z 7.2.1987, s. 31.

Na przestrzeni minionego dziesięciolecia sytuacja w dziedzinie normalizacji technologii informacyjno-komunikacyjnych uległa znacznym zmianom. Obok działalności tradycyjnych organizacji normalizacyjnych, nastąpił wzrost aktywności specjalistycznych forów i konsorcjów o najczęściej globalnym zasięgu. Niektóre z nich stały się światowymi liderami w dziedzinie standaryzacji TIK – można tu choćby wymienić organizacje odpowiedzialne za standardy sieci Internet i WWW. Fakt ten nie znalazł jak dotąd odzwierciedlenia w europejskiej polityce normalizacyjnej. Nie można aktualnie powoływać się na standardy opracowywane przez fora i konsorcja, nawet w przypadku ich potencjalnie korzystnego wkładu w realizację celów polityki publicznej. Bez podjęcia zdecydowanych działań UE ryzykuje utratę znaczącej roli w ustanawianiu norm TIK, które będą w takim przypadku powstawać praktycznie w całości poza Europą i bez uwzględniania europejskich potrzeb.

Z oceną taką w dużej mierze zgadzają się państwa członkowskie, a Rada zwróciła uwagę na potrzebę dalszych postępów w zakresie normalizacji w obszarach takich jak TIK, podkreślając, że obecne europejskie ramy normalizacji należy dostosować do potrzeb dynamicznie rozwijających się rynków, w szczególności rynków usług i produktów zaawansowanych technologii³.

Niezbędna zatem jest modernizacja polityki normalizacyjnej UE w zakresie TIK oraz pełne wykorzystanie potencjału, jaki tkwi w normalizacji. W przeciwnym razie UE nie sprosta wyzwaniom społeczeństwa informacyjnego, nie zrealizuje szeregu ważnych europejskich celów politycznych, dla których warunkiem koniecznym jest interoperacyjność, m.in. w zakresie e-zdrowia, dostępności, bezpieczeństwa, e-biznesu, e-administracji, transportu itp. oraz napotka na przeszkody dla realizacji celu, jakim zgodnie z komunikatem w sprawie programu sztokholmskiego jest nadawanie tonu w rozwijaniu i promowaniu międzynarodowych standardów w zakresie ochrony danych osobowych⁴.

W szerszym ujęciu niezbędna jest realizacja celów polityki, takich jak:

- sprzyjanie innowacyjności i konkurencyjności poprzez dostosowanie polityki normalizacji TIK do zmian na rynku i w różnych obszarach polityki;
- dostarczenie przemysłowi, w tym także MŚP, cechujących się aktualnością i wysoką jakością norm TIK, w celu zapewnienia jego konkurencyjności na rynku globalnym przy jednoczesnym zaspokojeniu oczekiwań społecznych;
- wzmocnienie światowej pozycji europejskiej normalizacji TIK;
- zapewnienie korzyści dla konsumenta poprzez sprzyjanie konkurencji na europejskim i międzynarodowym rynku TIK;
- wzmocnienie rynku wewnętrznego poprzez ustanowienie wspólnych kryteriów i procedur powoływania się na normy TIK w europejskim prawodawstwie, różnych obszarach polityki i w sferze zamówień publicznych;
- podniesienie jakości, zwiększenie spójności i zgodności norm TIK;
- czynne wspieranie procesu wdrażania norm TIK.

---

³

http://www.eu2006.fi/news_and_documents/conclusions/vko50/en_GB/1165932111543/_files/76410530393686600/default/92107.pdf

⁴ Komunikat „Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w służbie obywateli” COM (2009) 262

Mając na względzie odnowienie europejskiej polityki normalizacji TIK, Komisja zainicjowała przegląd, w ramach którego miano dokonać analizy aktualnej unijnej polityki normalizacji TIK i przedstawić zalecenia w zakresie jej dalszego rozwoju. W lipcu 2007 r. opublikowano sprawozdanie⁵, a następnie, za pośrednictwem Internetu, zorganizowano konsultacje. Nadesłane uwagi zamieszczono w serwisie internetowym Europa⁶, a w lutym 2008 r. odbyła się otwarta konferencja⁷, na której omówiono zalecenia zawarte w sprawozdaniu oraz uwagi.

W efekcie postanowiono o przedstawieniu białej księgi – w celu ustalenia, w jakim stopniu panuje zgodność co do możliwych propozycji kierunków polityki i konkretnych środków, które pozwoliłyby dopasować europejską politykę normalizacji TIK do potrzeb przemysłu i społeczeństwa.

Oczywiście u podstaw europejskiej polityki normalizacji TIK w dalszym ciągu powinny leżeć założenia takie jak dobrowolność normalizacji i jej zgodność z potrzebami rynku, neutralność technologiczna oraz równowaga interesów, natomiast w obecnym systemie można wskazać pewne obszary, w których wymagana jest poprawa. A mianowicie, należy:

- ustanowić politykę normalizacji TIK, która uwzględni globalną dynamikę i wymagania sektora TIK oraz odzwierciedla zmieniające się potrzeby w zakresie infrastruktury oraz dziedzin zastosowania;
- dopuścić bardziej zintegrowane podejście w dziedzinie normalizacji TIK oraz korzystania z norm i specyfikacji TIK;
- wzmocnić konkurencyjność przemysłu i uczciwą konkurencję poprzez działania na rzecz wdrażania norm i specyfikacji;
- poprawić współpracę w zakresie normalizacji TIK w wymiarze europejskim i światowym.

2. GŁÓWNE ASPEKTY MODERNIZACJI PROCESU NORMALIZACJI TIK W UE

2.1. Cechy norm TIK w kontekście prawodawstwa i polityki UE

W celu ułatwienia wykorzystania najlepszych dostępnych norm na potrzeby europejskiego prawodawstwa i polityki konieczne jest określenie wymagań – w postaci zestawienia cech – jakie spełniać muszą takie normy oraz związane z nimi procedury normalizacyjne. Cechy takie mają gwarantować zgodność z celami polityki publicznej i potrzebami społecznymi. Owo zestawienie może jednak wymagać doprecyzowania – w szczególności w odniesieniu do polityki praw własności intelektualnej – w taki sposób, by uwzględnić nowe kierunki w zakresie tworzenia oprogramowania, na przykład model *open source*.

Proponuje się, by za podstawę dla zestawienia cech posłużyły opracowane w ramach WTO kryteria przeznaczone dla międzynarodowych organizacji normalizacyjnych. Bliskie powiązanie cech definiujących europejską politykę normalizacji TIK z kryteriami WTO przysłuży się do wspierania wolnego handlu spełniającymi normy produktami, usługami i

---

⁵ http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/piper/full_report.pdf

⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/piper_en.htm

⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/cf2008_en.htm

zastosowaniami; analogiczne kryteria powinni w swym podejściu w zakresie normalizacji stosować nasi partnerzy handlowi.

Sugeruje się, by w procedurach normalizacyjnych brano zawsze pod uwagę następujące cechy, uwzględniane już przez europejskie organizacje normalizacyjne, a także część forów i konsorcjów:

- (1) Otwartość: Proces normalizacji odbywa się w organizacji nienastawionej na zysk, w oparciu o cechujący się otwartością proces decyzyjny dostępny dla wszystkich zainteresowanych stron. Otwarty proces normalizacji realizowany jest w oparciu o odpowiednie kategorie zainteresowanych stron i odzwierciedla wymagania użytkowników.
- (2) Konsensus: Proces normalizacji opiera się na współpracy i konsensusie. W procesie tym żadna z zainteresowanych stron nie jest traktowana w sposób uprzywilejowany.
- (3) Równowaga: Zainteresowane strony mają wgląd w proces normalizacji na dowolnym etapie tego procesu oraz procesu decyzyjnego. W celu osiągnięcia równowagi dąży się do udziału zainteresowanych stron należących do wszystkich kategorii.
- (4) Przejrzystość: Proces normalizacji jest otwarty dla wszystkich zainteresowanych stron, a wszelkie informacje dotyczące dyskusji merytorycznych i procesu decyzyjnego są archiwizowane i oznakowane. Informacje na temat (nowych) działań normalizacyjnych upowszechniane są za pośrednictwem odpowiednich i dostępnych środków. Uwzględnia się uwagi zainteresowanych stron i ustosunkowuje się do nich.

Oprócz tego w samych normach powinny znaleźć odzwierciedlenie następujące elementy:

- (1) Utrzymanie: Gwarantuje się, w dłuższej perspektywie czasowej, bieżące wspieranie i utrzymanie publikowanych norm, polegające m.in. na szybkim dostosowywaniu norm do nowych uwarunkowań potwierdzających ich konieczność, skuteczność i interoperacyjność.
- (2) Dostępność: Opracowane normy są publicznie dostępne do wdrażania i korzystania z nich na rozsądnych warunkach (m.in. za rozsądną opłatą bądź nieodpłatnie).
- (3) Prawa własności intelektualnej: Licencji na korzystanie z własności intelektualnej niezbędnej do wdrożenia norm udziela się wnioskodawcom na (godziwych,) rozsądnych i niedyskryminacyjnych warunkach (tzw. zasada (F)RAND – *(fair) reasonable and non-discriminatory*)⁸, co oznacza m.in., że posiadacz praw własności intelektualnej może udzielić licencji na korzystanie z nich nieodpłatnie.
- (4) Relevantność: Normę cechuje skuteczność i relevantność. Normy muszą odpowiadać potrzebom rynku oraz wymogom regulacyjnym, w szczególności, gdy wymogi te wyrażone są w zleceniu normalizacji.
- (5) Neutralność i stabilność: W miarę możliwości normy powinny być ukierunkowane na wynik, a nie opierać się na własnościach konstrukcyjnych i elementach opisowych. Nie powinny one powodować zakłóceń (globalnego) rynku, natomiast wdrażające je podmioty powinny mieć dzięki nim możliwość rozwoju konkurencji i innowacji. Oprócz tego, mając na uwadze także stabilność norm, normy powinny opierać się na zaawansowanych osiągnięciach nauki i techniki.
- (6) Jakość: Jakość i stopień szczegółowości są wystarczające, by umożliwić powstanie różnych, konkurencyjnych implementacji interoperacyjnych produktów i usług. Znormalizowane interfejsy nie są ukryte ani nie kontrolują ich podmioty inne niż organizacje normalizacyjne.

(a) Komisja sugeruje włączenie powyższych cech do przyszłej polityki normalizacji TIK.

2.2. Wykorzystanie norm TIK w zamówieniach publicznych

Powoływanie się na normy w zamówieniach publicznych może stanowić ważny sposób wspierania innowacji, dający władzom publicznym do dyspozycji narzędzia wymagane do realizacji ich zadań – w szczególności w przypadku rynków pionierskich⁹, takich jak e-zdrowie.

Zamówienia publiczne muszą być zgodne z przepisami dyrektywy 2004/18/WE¹⁰, w której dokonano rozróżnienia między formalnymi normami a pozostałymi specyfikacjami

---

⁸ Zgodnie z zasadą FRAND wszystkie strony wyrażają zgodę na udzielenie licencji na posiadane przez nie prawa własności intelektualnej do danych norm na godziwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych warunkach każdemu, kto nosi się z zamiarem wdrożenia normy. Umowa licencyjna zawierana jest między właścicielami praw własności intelektualnej a podmiotami zamierzającymi wdrożyć normę.

⁹ Komunikat „Inicjatywa rynków pionierskich dla Europy”, COM(2007) 860.

¹⁰ Dz.U. L 134 z 30.4.2004, s. 114.

technicznymi, dla których dodatkowo wymagany jest opis wymagań w zakresie funkcjonalności. Aby składane oferty odzwierciedlały różnorodność techniczną, stosowane specyfikacje muszą być neutralne technologicznie. Powołując się na normy techniczne w swych specyfikacjach technicznych władze publiczne powinny określić, czy pozwalają oferentom na wykazanie zgodności ich oferty ze specyfikacjami, nawet jeśli nie spełnia ona powoływanej normy.

W przypadku zamówień obejmujących usługi i produkty TIK ważniejsze mogą jednak być dodatkowe wymagania. Władze publiczne muszą być w stanie określić swoje strategie i architektury TIK, również w zakresie interoperacyjności między różnymi organizacjami, a składane przez nie zamówienia dotyczyć będą takich systemów lub usług i produktów TIK lub komponentów, które spełniają ich wymagania.

Przedstawienie wytycznych w zakresie zamówień publicznych dotyczących systemów TIK jest celem decyzji Rady 87/95/WE, uwzględniającej specyfikę TIK i ustanawiającej aktualną unijną politykę normalizacji w dziedzinie tych technologii. Podkreślono w niej znaczenie interoperacyjności, a jako metodę jej osiągnięcia wskazano powoływanie się na normy funkcjonalne. W decyzji przewidziano ponadto możliwość odejścia od tej zasady w uzasadnionych przypadkach. Decyzja Rady 87/95/WE jest już jednak nieaktualna, ponieważ skupia się na produktach, a nie na usługach i zastosowaniach zgodnych z obecnie stosowaną koncepcją. W rezultacie decyzję Rady 87/95/WE należałoby zaktualizować pod kątem zapewnienia władzom publicznym norm i specyfikacji spełniających obecne potrzeby w zakresie zamówień publicznych dotyczących usług i zastosowań TIK.

Normy i specyfikacje dotyczące interfejsów między organizacjami lub między systemami i usługami TIK będą musiały spełniać w pierwszej kolejności określone potrzeby operacyjne władz publicznych, tym samym stanowiąc narzędzie realizacji ich strategii i architektur TIK. W stosownych przypadkach, pamiętając o tym, że do spełnienia wspomnianych potrzeb niezbędna jest elastyczność, interfejsy takie należy definiować powołując się na neutralne technologicznie, tj. neutralne pod względem produktu i dostawcy, normy lub specyfikacje, które mogą być wdrażane przez różnych dostawców. Podejście takie gwarantuje skuteczną konkurencję między oferentami, a tym samym niższe ceny, oraz zwiększa szanse na interoperacyjność nowo powstałych systemów TIK z istniejącymi i przyszłymi systemami użytkowymi przez inne organy władz publicznych, osoby prywatne i przedsiębiorstwa.

(b) Komisja sugeruje zaktualizowanie zawartych w decyzji Rady 87/95/WE przepisów dotyczących zamówień publicznych w celu ułatwienia władzom publicznym zamawiania usług, zastosowań i produktów TIK odpowiadających konkretnym potrzebom, a w szczególności cechujących się odpowiednim stopniem interoperacyjności.   (c) Komisja sugeruje doprecyzowanie, że, w przypadku określenia w kontekście strategii, architektur i ram interoperacyjności TIK, można wprowadzić wymóg stosowania znormalizowanych interfejsów w procedurach zamówień publicznych, pod warunkiem przestrzegania zasad otwartości, uczciwości, obiektywności i niedyskryminacji oraz dyrektyw dotyczących zamówień publicznych.

2.3. Wspieranie synergii między badaniami naukowymi, innowacyjnością i normalizacją TIK

Wiele projektów badawczo-rozwojowych w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych przekłada się na wysoce istotne wyniki badań naukowych. Nader często nie zostają one jednak w odpowiednim stopniu przełożone na konkretne zastosowania, które na późniejszym etapie można wprowadzić na rynek. Jednym z ważnych środków, które mogą pomóc w przekładaniu wyników badań naukowych na zastosowania praktyczne są właśnie normy.

Inicjatywy na rzecz poprawy powiązań między normalizacją TIK a działalnością badawczo-rozwojową w tej dziedzinie wydają się najskuteczniejsze wówczas, gdy podejmowane są jeszcze na etapie planowania badań, a nie dopiero w fazie realizacji konkretnego projektu badawczego. Element normalizacji musi zatem zostać uwzględniony na wczesnych etapach cyklu badania naukowego i powinien stanowić integralną część programów badań strategicznych opracowywanych przez europejskie platformy technologiczne (EPT).

- (d) **Komisja sugeruje**, by, w celu osiągnięcia jak najskuteczniejszego wkładu stosownych europejskich inicjatyw badawczo-naukowych w proces normalizacji TIK, prowadzono systematyczne konsultacje z zainteresowanymi stronami reprezentującymi środowiska normalizacji oraz badań naukowych, w szczególności z EPT.
- (e) **Komisja sugeruje**, by organy normalizacyjne dostosowywały w koniecznych przypadkach swoje procedury tak, by wkład organizacji badawczych, konsorcjów i projektów przyspieszał opracowanie aktualnych norm TIK.
- (f) **Komisja sugeruje**, by państwa członkowskie rozważyły analogiczne podejście w zakresie inicjatyw badawczo-rozwojowych dotyczących TIK na poziomie krajowym.

2.4. Prawa własności intelektualnej w normalizacji TIK

W rzeczywistości, której elementy cechuje coraz większy stopień wzajemnego powiązania, zasadniczego znaczenia nabiera interoperacyjność TIK, a w szczególności interoperacyjność oprogramowania. W związku z tym ważną rolę do odegrania w normalizacji mają prawa własności intelektualnej, gwarantujące poszanowanie własności rozwiązań technologicznych wymaganych do osiągnięcia interoperacyjności¹¹.

W ogólnym ujęciu europejska polityka normalizacji dopuszcza uwzględnienie w normach technologii zastrzeżonych, chronionych prawami własności intelektualnej. Wspólnotowe reguły konkurencji stanowią jednak, że normalizacja nie powinna powodować ograniczenia konkurencji oraz powinna opierać się na niedyskryminacyjnych, otwartych i przejrzystych procedurach¹². Normy, które dostępne są bezwarunkowo i mogą być stosowane przez wszystkie zainteresowane strony sprzyjają skuteczności konkurencji.

¹¹ Zob. komunikat „Prawa własności przemysłowej” COM (2008) 465 z 16.7.2008.

¹² Zob. „Wytyczne w sprawie stosowania art. 81 Traktatu WE do horyzontalnych porozumień kooperacyjnych”, Dz.U. C 3 z 6.1.2001, s. 1. Do wytycznych tych będzie musiał stosować się każdy organ normalizacyjny. Niniejsza biała księga pozostaje bez uszczerbku dla stosowania reguł konkurencji i wytycznych horyzontalnych.

Organizacje opracowujące normy/standardy stosują różne rozwiązania w zakresie praw własności intelektualnej, dopasowane do indywidualnych uwarunkowań. Własną drogą wydaje się w szczególności podążać standaryzacja oprogramowania na potrzeby interoperacyjności. Różnice te same z siebie nie stanowią problemu, pod warunkiem, że w procesie uwzględnione są odpowiednio prawa własności intelektualnej do danej normy, a stosowana polityka jest zgodna z regułami konkurencji. Politykę normalizacji musi ponadto cechować stabilność, przewidywalność, przejrzystość i skuteczność. Powinna ona umożliwiać konkurencję i torować drogę innowacyjnym produktom. Warunkami koniecznymi dla realizacji skutecznej polityki praw własności intelektualnej są otwartość oraz łatwy dostęp do procedur normalizacji, a także dostępność norm dla wszystkich zainteresowanych stron.

Wydaje się, że podmioty reprezentujące podsektor technologii komunikacyjnych w branży TIK są ogólnie zadowolone z podejścia w zakresie licencjonowania zasadniczych praw własności intelektualnej do norm, które oparte jest na zasadzie (F)RAND. Jednak nawet w tym przypadku z coraz większą złożonością innowacyjnych usług i zastosowań może wiązać się znaczny wzrost liczby patentów podstawowych, w rezultacie którego sytuacja ulegnie skomplikowaniu, a prawa własności intelektualnej do norm będą łącznie stanowić duże obciążenie.

Mimo że zasady (F)RAND mogą stanowić środek pozwalający uzyskać właściwą równowagę między prawami licencjodawcy i licencjodawcy, wiele zainteresowanych stron jest zdania, że pewne aspekty należy poprawić w celu zmniejszenia złożoności i zwiększenia przewidywalności procesu licencjonowania. Skuteczność licencjonowania w oparciu o zasadę (F)RAND można zwiększyć zgłaszając z góry, przed przyjęciem danej normy, najbardziej ograniczające warunki licencji, ewentualnie podając także (maksymalne) stawki opłaty licencyjnej, ponieważ w ten sposób umożliwia się konkurowanie pod względem zarówno technologii, jak i ceny.

Z drugiej strony większość zainteresowanych podmiotów z branży IT, w szczególności zaś twórcy i użytkownicy oprogramowania, uważa, że w bardziej zadowalającym stopniu interoperacyjność można zwiększyć stosując politykę praw własności intelektualnej, która różniłaby się od zasad (F)RAND. Dlatego wiele forów i konsorcjów zajmujących się standaryzacją oprogramowania przyjęło różne inne rozwiązania w zakresie praw własności intelektualnej. Część z nich uważa na przykład, że w przypadku norm prawa własności intelektualnej powinny być licencjonowane nieodpłatnie.

Wreszcie znaczna część zainteresowanych stron reprezentujących MŚP oraz organizacje konsumenckie popiera rozwiązania nieodpłatne (w przypadku (F)RAND określane często jako RF – *royalty free*), w szczególności w odniesieniu do norm, które mają być powoływane w prawodawstwie oraz inicjatywach w różnych obszarach polityki.

Wprawdzie wiele aspektów praw własności intelektualnej uwzględniono w innych obszarach polityki, ale w przypadku normalizacji TIK, w której zasadniczą rolę odgrywają normy funkcjonalne i interoperacyjność, zagadnienie praw własności intelektualnej staje się szczególnie ważne i delikatne. Powinno się natomiast zachować elastyczność umożliwiającą niezakłóconą konkurencję różnych modeli biznesowych – w tym zyskującego coraz bardziej na popularności modelu *open source* – których wdrażanie i stosowanie może podlegać warunkom zgoła odmiennym od modelu opłat występującego w przypadku (F)RAND.

- (g) **Komisja sugeruje**, by organizacje opracowujące normy TIK, z zastrzeżeniem przepisów prawa konkurencji i z poszanowaniem praw własności intelektualnej:
- prowadziły jasną, przejrzystą i zrównoważoną politykę praw własności intelektualnej, niedyskryminującą i umożliwiającą konkurencję między różnymi modelami biznesowymi;
  - zapewniły skuteczność procedur w zakresie ujawniania informacji objętych prawami własności intelektualnej;
  - rozważyły zgłaszanie przed przyjęciem danej normy najbardziej ograniczających warunków licencji, z ewentualnym podaniem (maksymalnych) stawek opłaty licencyjnej, jako potencjalną metodę zwiększenia przewidywalności i przejrzystości.

2.5. Włączenie forów i konsorcjów w proces normalizacji TIK

Aktualna europejska polityka normalizacji ogranicza zakres powoływania się na normy we wspólnotowym prawodawstwie i polityce do norm ustanowionych przez europejskie organizacje normalizacyjne. Organizacje te zobowiązane są jednak do wykonywania takich zadań i stosowania takich metod pracy, które mogą utrudniać skuteczne zaspokajanie całości rosnącego zapotrzebowania na aktualne normy w szybko rozwijającej się dziedzinie TIK. W ramach badania oraz późniejszego procesu konsultacji ustalono, że w sektorze zarysowuje się tendencja, by rzadkie, wysoko wyspecjalizowane umiejętności techniczne, niezbędne do normalizacji w wielu złożonych domenach TIK, skupiać w ramach forów i konsorcjów, które są w stanie szybciej reagować na potrzeby rynku w zakresie takich kwestii, jak interoperacyjność.

W ramach forów i konsorcjów opracowano wiele istotnych standardów TIK, przede wszystkim w tych domenach, w których odpowiednia wiedza merytoryczna jest wyraźnie w posiadaniu konkretnych forów i konsorcjów, a nie europejskich organizacji normalizacyjnych. Przykładem takiej sytuacji są choćby standardy protokołów internetowych ustanowione przez grupę IETF oraz wytyczne w zakresie dostępności WWW opracowane przez konsorcjum W3C. Poza wszelką wątpliwością jest fakt, że standardy te przyjęły się na rynku. Liczba standardów ustanawianych przez fora i konsorcja branżowe mające bezpośredni dostęp do wymaganych zasobów technicznych stale rośnie; często wykorzystywane są one w innowacyjnych produktach i usługach. Europejska polityka powinna czerpać z potencjału, jaki oferują takie fora i konsorcja.

Oczekuje się, że dzięki poprawie współpracy z forami i konsorcjami z sektora TIK, a zwłaszcza dzięki większej koordynacji między tymi podmiotami a oficjalnymi organizacjami normalizacyjnymi, zmniejszone zostanie ryzyko rozdrobnienia, powielania i konfliktu norm dotyczących TIK. Wolne tempo upowszechniania się oraz rozdrobnienie rozwiązań dają szczególne powody do zmartwienia w przypadku usług o istotnym znaczeniu społecznym, takich jak e-administracja, e-learning czy e-zdrowie. Działania na rzecz współpracy i koordynacji przyczynią się do poprawy interoperacyjności oraz zwiększenia stopnia upowszechnienia innowacyjnych rozwiązań na rynku.

Podjmując starania na rzecz większego wykorzystania prac forów i konsorcjów należy pamiętać o tym, że powiązanie norm ze wspólnotowym prawodawstwem i polityką ma, abstrahując od czysto dobrowolnego charakteru samych norm, wymiar polityki publicznej. To

pozwała zrozumieć znaczenie, jakie przedstawiona powyżej lista cech ma w przypadku powoływania norm w prawodawstwie.

Biorąc pod uwagę panujące uwarunkowania, bezpośrednie powoływanie standardów ustanowionych przez fora i konsorcja – w połączeniu z zacieśnieniem współpracy między formalnymi i nieformalnymi organami standaryzacyjnymi – w obszarach, w których nie występuje ryzyko powielenia zakresu prac europejskich organizacji normalizacyjnych lub formalnych międzynarodowych organizacji normalizacyjnych, byłoby najskuteczniejszym sposobem na wypełnienie przez UE określonych luk w dziedzinie normalizacji.

Uznanie standardów opracowanych przez fora i konsorcja w rodzaju IETF, W3C czy OASIS ułatwiłoby ogólnie współpracę w zakresie normalizacji TIK z ważnymi partnerami handlowymi, takimi jak Stany Zjednoczone. Współpracę taką można by podjąć w ramach Transatlantyckiej Rady Gospodarczej.

Oprócz potwierdzenia tego, że stosowanie zharmonizowanych norm w obszarach objętych aktualnie nowym podejściem jest właściwe, władze publiczne powinny mieć możliwość, z zastrzeżeniem spełnienia odpowiednich warunków, odejścia od ogólnej zasady powoływania się na normy stanowione przez formalne europejskie organy normalizacyjne. W tym celu Komisja może wprowadzić odpowiednią procedurę umożliwiającą powoływanie się w prawodawstwie i inicjatywach politycznych na standardy opracowywane przez określone fora i konsorcja.

(h) Komisja sugeruje, by umożliwiono powoływanie się we wspólnotowym prawodawstwie i inicjatywach politycznych na standardy opracowywane przez określone fora i konsorcja, z zastrzeżeniem pozytywnej oceny danego standardu oraz procedur danego forum lub konsorcjum w odniesieniu do zestawienia cech przedstawionego w rozdziale 2.1.   (i) Komisja sugeruje, by podejmowano starania na rzecz poprawy współpracy między forami i konsorcjami oraz europejskimi organizacjami normalizacyjnymi w oparciu o proces, którego rezultatem będzie ustanowienie norm przez europejskie organizacje normalizacyjne.

2.6. Wzmocnienie dialogu i współpracy partnerskiej z zainteresowanymi stronami

Decyzja Rady 87/95/WE przewiduje, że w realizacji celów decyzji Komisję wspiera Komitet Doradczy – Grupa Wyższych Urzędników ds. Normalizacji w dziedzinie Technologii Informatycznych (SOGITS). Skład tego ciała ograniczony jest do państw członkowskich, jakkolwiek przedstawiciele europejskich organizacji normalizacyjnych mają status obserwatora, a Komitet może zapraszać ekspertów do udziału w dyskusjach nad konkretnymi problemami. Natomiast szersze aspekty polityki normalizacji TIK, takie jak określanie priorytetów, korzystanie z prac normalizacyjnych z innych źródeł czy zgodność między polityką normalizacji TIK a innymi obszarami polityki, w których korzysta się z norm TIK, w dużej mierze wykraczają poza zakres działalności Komitetu. Dlatego też osiągnięcia Komitetu jak dotąd miały ograniczony wymiar.

Komisja jest zdania, że Komitet ten powinna zastąpić platforma, w ramach której reprezentowane byłyby wszystkie zainteresowane strony. Platforma taka gwarantowałaby bardziej spójną, przejrzystą i konsekwentną politykę normalizacji TIK, ułatwiając w ten sposób opracowywanie wysokiej jakości norm TIK. Powinna ona także służyć Komisji i

państwom członkowskim doradztwem merytorycznym w zakresie polityki normalizacji TIK i jej realizacji, obejmującym:

- doradztwo w kwestii opracowywanego przez Komisję rocznego programu prac w zakresie normalizacji TIK i jego priorytetów;
- wczesną identyfikację potrzeb w zakresie normalizacji TIK pod kątem nowych ram prawnych i polityki UE;
- omówienie potencjalnych zadań dla europejskich organizacji normalizacyjnych i innych organów uczestniczących w tworzeniu specyfikacji TIK;
- monitorowanie i przegląd problematyki normalizacji TIK pod kątem nowych ram prawnych i polityki UE w trakcie jej realizacji;
- badanie stosowania zestawienia cech w odniesieniu do procedur i standardów forów i konsorcjów;
- identyfikację właściwych forów i konsorcjów oraz określanie ich roli – w celu poprawy stopnia włączenia prac takich organizacji w europejskie ramy normalizacji TIK;
- gromadzenie informacji dotyczących programów prac uczestniczących organizacji oraz, ewentualnie, działalności normalizacyjnej w dziedzinie TIK na poziomie krajowym.

Dzięki takiemu dialogowi państwa członkowskie i Komisja powinny uzyskać możliwość omówienia spraw wchodzących w zakres ich odpowiedzialności, a ponadto umożliwiona zostanie dyskusja z udziałem szerszego kręgu zainteresowanych stron reprezentujących organizacje opracowujące normy/standardy, w tym także fora i konsorcja, przemysł, MŚP, konsumentów itd.

Platformę zainteresowanych stron powinna uzupełniać struktura wykorzystująca prace organu normalizacyjnego TIK ICTSB (Information and Communications Technology Standards Board), w celu skoordynowania działań europejskich organizacji normalizacyjnych i forów i konsorcjów pod kątem polityki ICTSB. Głównym zadaniem ICTSB będzie nadzorowanie i koordynowanie procesu opracowywania norm przez odpowiednie organizacje w odpowiedzi na wytyczne polityki określone przez platformę zainteresowanych stron.

(j) Komisja sugeruje ustanowienie stałej, obejmującej wiele zainteresowanych stron, platformy do spraw polityki normalizacji TIK (o składzie szerszym niż Komitet Doradczy SOGITS ustanowiony decyzją Rady 87/95/WE) doradzającej Komisji we wszystkich sprawach z zakresu europejskiej polityki normalizacji TIK i jej skutecznej realizacji.   (k) Komisja sugeruje, by poproszono europejskie organizacje normalizacyjne i inne organizacje zajmujące się opracowaniem norm/standardów TIK o weryfikację funkcji i składu ICTSB w celu zwiększenia skuteczności tego organu.

3. KOLEJNE KROKI

Poprzez publikację niniejszej białej księgi Komisja zachęca wszystkie zainteresowane strony do przedstawienia swych uwag, w szczególności w odniesieniu do sugestii dotyczących dalszych działań. Jak już zauważono powyżej sugestie te skupiają się na możliwych środkach

nielegislacyjnych oraz środkach, które mogą zostać wprowadzone w drodze aktualizacji decyzji Rady 87/95/WE.

Jednocześnie zainicjowano niedawno zakrojony na szeroką skalę przegląd aktualnego europejskiego systemu normalizacyjnego. Komisja powierzyła niezależnemu zespołowi ekspertów zadanie opracowania zaleceń strategicznych w zakresie przeglądu całego europejskiego systemu normalizacji przed końcem 2009 r. Nakreślone w niniejszej białej księdze propozycje dotyczące polityki normalizacji TIK zostaną uwzględnione w pracach zespołu ekspertów.

Stosownie do wyników trwającego obecnie ogólnego przeglądu polityki oraz konsultacji społecznych zainicjowanych niniejszą białą księgą Komisja przewiduje przedstawienie w 2010 r. wszelkich niezbędnych wniosków legislacyjnych i propozycji w zakresie polityki.

Komisja prosi o przekazanie uwag do niniejszej białej księgi, w szczególności zaś do zawartych w niej sugestii (w ramkach). Uwagi można nadsyłać do dnia 15 września 2009 r., najlepiej za pośrednictwem serwisu internetowego „Twój głos w Europie” (*Your Voice in Europe*) http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm#open,

lub pocztą elektroniczną na adres: ENTR-ICT-STANDARDISATION@ec.europa.eu

albo zwykłą pocztą na adres:

Modernising ICT Standardisation Policy in the EU: the Way Forward (ENTR/D/4)
European Commission – BREY 6/60
B-1049 Brussels.

Jeżeli odpowiedzi nie udziela się jako osoba fizyczna, należy podać nazwę i charakter reprezentowanej organizacji. W przypadku gdy podmiotem przekazującym uwagi jest przedsiębiorstwo należy dodatkowo podać informacje na temat liczby pracowników oraz określić, czy główna działalność przedsiębiorstwa polega na dostarczaniu produktów TIK, usług TIK, czy też jest ono użytkownikiem produktów lub usług TIK.

Dyrekcja Generalna ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu opublikuje przekazane uwagi na swych stronach internetowych (http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/ict_index_en.htm). W celu zapoznania się z informacjami na temat przetwarzania danych osobowych i treści odpowiedzi należy przeczytać opublikowane na stronie poświęconej konsultacjom oświadczenie w sprawie ochrony prywatności. Organizacje zawodowe zaprasza się do rejestracji w prowadzonym przez Komisję rejestrze grup interesów (<http://ec.europa.eu/transparency/regrin/>), który ustanowiono w ramach europejskiej inicjatywy na rzecz przejrzystości w celu dostarczenia Komisji i ogółowi społeczeństwa informacji na temat celów, finansowania i struktur grup interesów.